

Narodno blago.

(Nekaj pregovorov, vraž, in nekaj rekov o vremenu.

V bližini Vač¹⁾ nabral *Fanko*).

Na sveti večer ob Ave-Mariji moraš iti na tuj kozolec potem slišiš, da nad kako vasjo ali godci godejo, (v tisti vasi je potem tisto leto ženitovanje), ali da „trugo“ zabijajo (tisto leto kdo umrje) ali pa da bob rešetajo (tisto leto pobije toča).

Če na sveti večer luč ugasne v hiši, jeden v taisti med prihodnjim letom umrje.

Luč prinese v hišo po navadi le gospodar. Ako greš tedaj trikrat okoli hiše in potem skozi okno vanjo pogledaš, vidiš one brez glave, ki prihodnje leto umrjō. Če pri vratih „čez glavo“ (ko se tako nazaj pripogneš, da vidiš v hišo) v hišo pogledaš, vidiš taisto.

Ako na sv. večer nikdo v vasi ne strelji, gre tisto noč „volk skozi vas“ (ni nobene poroke).

Kakoršen veter vleče na sv. večer, tak vleče potem celo leto.

Če je na sveti večer svetla noč, potem so kozolci svetli. (Žita je malo, ga ni kaj v kozolce dejati). Kakoršni so dnevi od sv. Lucije do božiča (11 dnij), tacih je potem 11 mesecev. (Suhi ali mokri). Pred sv. Martinom led, pred božičem povoden. Kakoršna pustno nedelja, taka velika.

Na pustni dan pod snō (na prostem),
V veliki noči za pečjo.

Kakoršno vreme je na dan 40 mučenikov, tako je potem 40 dnij. Če je na veliki in mali šmaren lepo, je lepa zima.

Če grudna sneg obleži, Je tisto leto malo rži.

Kolikor je na sv. Neže dan na sv. Kum ženic, Toliko je tisto leto rženih kopic. (Če je tako lepa zima, da gredō ženice na sv. Kum, potem je veliko rži).

Če je na sv. Gala dan lepo, potem naj kmet sukjno proda in rži za seme kupi. (Tisto leto je potem lepa.)

Če je na sv. Uršule dan lepo, potem vsak kasni kmet dovolj listja dobi.

Če binkoštna praznike dežuje, — Kmet žitnic na napolnjuje.

Zadnji večer k sv. večeru predejo predice za „farbo“. (Čim dalje tisti večer predejo, tem bolj so potem rudeče.) Če kvaterni četrtek večer predice predejo, potem ovce celo noč stojē. Če zvečer vrvice na kolovratu pustē, potem po noči Torka prede. Če se k sv. Trem kraljem od sedmega leta naprej postiš, potem zveš tri dni pred smrtjo, kdaj boš

¹⁾ Marsikaj je pač tudi drugodi znano in v navadi.

umrl. (Tacih pa je malo, ker tako mladi še ne vedō tega). Če se tisti dan k sv. Tomažu postiš, da celi dan nič gorkega ne ješ, potem vidiš ponoči v sanjah ženina ali nevesto.

Ko nesō o veliki noči deklice k „žegnu“, tedaj silno letē s kolači, zakaj katera je prva, tista se potem prva omoži. Odtod:

Kmet je trikrat v letu neumen, o božiču, ker hoče vse smleti, o pustu vse snesti, o veliki noči pa s svojim beži. (Ker s kolačem beži.)

O veliki noči mečejo lupine od piruhov pred hišo in na njive, da potem kače ne pridejo blizu.

Ako se kaka zrela v predpustnem času ne omoži, potem vlačī „ploh“ na pustni dan po vasi.

(Ploh je velika in debela deska. Poredni fantje pa nagajajo deklicam, da uprežejo jednega v „ploh“ in ga ženejo, v vasi z bičem pokajoč. Oni, ki vleče, začne zdihovati, da ne more več naprej, poganjač pa pravi: „Pa bi ga bila vzela!“ Ta pa odgovarja: „Saj bi ga bila, pa me ni hotel.“)

Ako se fant ne oženi, pravijo, da „pehar“ nosi.

Vsak človek mora biti sit: o božiču spanja, o sv. Jakopu dela, o sv. Jerneju pa potice.

Kdor nima o veliki noči nič obleke nove, iz tega se norčujejo in pravijo, da nese „mežnarja“ okoli cerkve.

Če pustno nedeljo ne piješ, potem ne dobiš o veliki noči rudečih piruhov.

Če je v adventu veliko ivja, je potem dosti prosa. Če je na sv. Pavla dan megla v dolini, potem mrjejo tisto leto nizki stanovi, če je v sredi, srednji, če pa je v gorah, pa gospoda.

Kadar jeseni žerjavi odhajajo, kričē: „Skrjaj motiko, pokaži koželj!“ (Koželj je palica, na katero devajo predice kodlje, da predejo.) (To je: Sedaj se konča poljsko delo in prične se prestī). Spomladi pa: „Skrjaj koželj, pokaži motiko.“ Tudi: „Skrjaj kos“, t. j. neha ali prične se „malica“ (jed popoldan ob treh ali štirih.)

Kadar spomladi golobje priletē, tedaj je čas bob sejati.

Če kos spomladi v vrhu smreke zapoje, ni se treba bati več zime. Če pa v sredi med vejami, potem mu še kljun zamrzne.

Do sv. Treh kraljev se dan podaljša za toliko, kolikor široko petelin zine.

Maži črevlje s salom, če ne jih boš s srebrom. (Ako jih ne mažeš, so menj trpežni in treba je dati denarja za druge.)

Mlad pal'co lupi, Star piť kupi. (Palico lupi, da ga tepō: tak človek pogostokrat še druge redi.)

Zima pa gosposka ne prizanašata.

Sv. Boštjan, sv. Neža in sv. Vincencij so hudozimci. (Ta čas je najhujša zima).